

Türkçe ve Türk Kültürü Ders Kitaplarındaki Metinlerin Kök Değerler Açısından İncelenmesi

Analysis of Texts in Turkish and Turkish Culture Coursebooks in Terms of Root Values

 Ayşe ÇETİN¹, Neşenur KIVRAK², Zübeyde YALÇIN³, Ozan İPEK⁴

¹Lisans Öğrencisi, BUÜ Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Bölümü, aysecetin200@outlook.com

²Lisans Öğrencisi, BUÜ Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Bölümü, nesenukivrak4516@gmail.com

³Lisans Öğrencisi, BUÜ Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Bölümü, 062180065@ogr.uludag.edu.tr

⁴Doç. Dr., BUÜ Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Bölümü, ozanipek@uludag.edu.tr

Öz

Araştırmanın amacı, yurt dışındaki Türk çocuklarına yönelik olarak MEB tarafından hazırlanan Türkçe ve Türk Kültürü ders kitaplarındaki metinlerin, Türkçe Dersi Öğretim Programında (2019) yer alan kök değerler bakımından görünümünü ortaya koymaktır. Bu amacı gerçekleştirmek için araştırma doküman incelemesi yöntemiyle tasarlanmıştır. MEB tarafından 2019 yılında yayımlanan Türkçe ve Türk Kültürü 5., 6., 7. ve 8. seviye ders kitaplarında yer alan okuma metinleri araştırmanın dokümanlarını oluşturmaktadır. Araştırmanın veri analizi sürecinde sistematik kodlama işe koşulmuş, inceleme ölçütü olarak 2019 MEB Türkçe Dersi Öğretim Programı'nda yer alan kök değerler sınıflandırması kullanılmıştır. Bu sınıflandırmaya göre kök değerler; "adalet, dostluk, dürüstlük, öz denetim, sabır, saygı, sevgi, sorumluluk, vatanseverlik ve yardımseverlik" olarak sıralanmaktadır. Ayrıca verilerin toplanması ve analizi sürecinde araştırmacılar tarafından geliştirilen "İnceleme Formu" kullanılmıştır. Araştırmanın sonucunda dinleme ve okuma metni türlerinde olmak üzere toplam 227 metin incelenmiş ve bunların 114'ünün kök değerlere ilişkin içeriğe sahip olduğu, 113'ünün ise olmadığı bulgulanmıştır. Ayrıca kitapların içerisinde 5. sınıf düzeyinde 45, 6. sınıf düzeyinde 60, 7. sınıf düzeyinde 64 ve 8. sınıf düzeyinde 38 olmak üzere toplam 210 kök değere yer verildiği belirlenmiştir. Kitaplarda yer alan metinlerde en çok vurgulanan kök değerinin sevgi olduğu görülmüştür. Bu değeri, sırasıyla vatanseverlik ve yardımseverlik değerleri takip etmiştir. Sabır, dürüstlük ve öz denetim ise metinlerde en az işlenen değerler olarak dikkat çekmiştir. Öte yandan 5. ve 7. seviye ders kitaplarında tüm kök değerlere ilişkin içeriklere rastlanırken, 6. seviye ders kitabında dürüstlük değerine, 8. seviye ders kitabında ise dürüstlük değerinin yanında öz denetim ve sabır değerlerine yer verilmediği ortaya konulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Kök Değerler, Değerler Eğitimi, Türkçe ve Türk Kültürü, Ders Kitapları

Abstract

The aim of the study is to reveal the appearance of the texts in the Turkish and Turkish Culture textbooks prepared by the Ministry of National Education for Turkish children abroad in terms of the root values in the Turkish Language Teaching Program (2019). In order to realize this aim, the research was designed with the document analysis method. The reading texts in the Turkish and Turkish Culture 5th, 6th, 7th and 8th level textbooks published by MoNE in 2019 constitute the documents of the study. In the data analysis process of the study, systematic coding was employed, and the classification of root values in the MoNE Turkish Language Teaching Program was used as a criterion for analysis. According to this classification, the root values are listed as "justice, friendship, honesty, self-control, patience, respect, love, responsibility, patriotism and benevolence". In addition, the Analysis Form developed by the researchers was used in the process of data collection and analysis. As a result of the study, a total of 227 texts in listening and reading text types were analyzed and it was found that 114 of them had content related to root values, while 113 did not. In addition, it was determined that a total of 210 root values, 45 at the 5th grade level, 60 at the 6th grade level, 64 at the 7th grade level and 38 at the 8th grade level, were included in the books. It was observed that the most emphasized root value in the texts in the books was love. This value was followed by patriotism and helpfulness, respectively. Patience, honesty and self-control were the least emphasized values in the texts. On the other hand, while the 5th and 7th level textbooks included content on all root values, the 6th level textbook did not include the value of honesty, and the 8th level textbook did not include the values of self-control and patience in addition to the value of honesty.

Keywords: Root Values, Values Education, Turkish and Turkish Culture Textbooks

1. Giriş

Değer terimi, felsefeden psikolojiye, ekonomiden sosyolojiye kadar pek çok farklı disiplinde sıklıkla kullanılan oldukça zor ve karmaşık bir kavramdır. İnsanlık tarihi boyunca, bireyler ve toplumlar için neyin değerli olduğu sorusu, felsefi tartışmaların ve etik değerlendirmelerin merkezinde yer almıştır. Değer, yaşamın her alanında karşılaştığımız, kararlarımızı şekillendiren ve davranışlarımızı yönlendiren temel bir kavramdır. Peki, bu kadar sık kullanılan “değer” kelimesi, aslında ne anlama gelir?

Değer kavramı, insanların düşünce ve eylemlerine yön veren en temel etmenlerden biridir. Collins’e (1991, s.1964) göre değerler, “bireyin veya sosyal grubun kabul ettiği standartlar, inançlar ve ahlaki ilkeler” olarak tanımlanmaktadır. Bu standart, inanç ve ilkeler, insan davranışlarına kılavuzluk etmekte ve yön verebilmektedir. Yaşam içerisinde pek çok şey, değer yargılarına göre anlamlandırılır. Bireylerin eylemlerinin doğruluğu-yanlılığı, iyiliği-kötülüğü gibi konularda çeşitli yargı ve kanaatlere ulaşmasında değerlerin rolü yadsınamaz. Bu yönüyle değerlerin insan davranışlarını belirleme (Kuşdil ve Kağıtçıbaşı, 2000) ve biçimlendirmede (Meriç, 1997) önemli bir unsur olduğu söylenebilir. Öte yandan değerler, yalnızca bireysel yaşamda değil toplumsal yaşamda da önemli bir yere sahiptir. Ulusoy ve Dilmaç’a (2014, s.15) göre “ bir sosyal yapının varlık, birlik, işleyiş ve devamının sebebi olarak kabul edilen, tasvip ve teşvik gören, korunmaya çalışılan inanışlar” değer olarak tanımlanır. Toplumların meydana gelmesinde ve bütünleşmesinde paylaşılan ortak değerlerin önemli bir payı vardır. Değerler, toplumsal yaşamda bireylerin birlikteliğini sağlayan, bir paydada birleştiren ve toplumun diğer üyeleriyle ilişkilerini düzenleyen temel öğelerden biridir. Toplumsal düzenin sağlanması ve sürdürülmesinde rol oynamaktadır.

Bireysel ve toplumsal yaşamda bu denli önemli olan değer eğitimi, etnopedagojik bir yaklaşımla ilk olarak aile kurumunda başlar. Çınar’a (2018) göre bu süreçte aile, dil aracılığıyla kültürünü çocuğa kök değer olarak aktarır. Ardından bu eğitim süreci, bireyin çevresiyle kurduğu sosyal ilişkiler ve okul merkezli eğitim yoluyla şekillenmeye devam eder. Tıpkı aile ve sosyal çevre gibi değerleri özümseyerek davranış biçimi hâline getirmiş bireyler yetiştirmede eğitim kurumlarının önemli bir işlevi vardır. Okullar, milli ve evrensel değerleri tanıtmaya, benimsetmeye ve yaşantıya dönüştürmede tüm paydaş ve ortamlarıyla bir bütün olarak rol oynar. Türen’e (2019, s.8) göre, “Eğitimin tek amacı, akıllı eğitmek olmamalıdır; çünkü sosyal bir varlık olan bireyi bütünlük oluşturacak bir biçimde ele alıp değerlendirmek gerekir.” Eğitimin hedefi yalnızca bireyleri bilgi ve becerilerle donatmak değil, aynı zamanda bireylerin toplumsal ve evrensel değerleri içselleştirmelerini sağlamaktır.

Eğitim-öğretim faaliyetleri içerisinde ana dili eğitimi derslerinin değerler eğitimi bakımından ayrı bir önem taşıdığı söylenebilir. Türkçe dersi, bir ana dili eğitimi dersi olarak yalnızca temel dil becerilerinin geliştirilmesini hedeflemez, aynı zamanda toplumsal yaşamın birçok yönüne hitap ederek tüm toplumu etkiler. Bireylerin milli, manevi ve evrensel değerleri tanımlarında ve içselleştirmelerinde Türkçe dersinin önemi yadsınamaz. Dil toplumların anlaşma vasıtası olmasının yanı sıra bir kültür taşıyıcısıdır (Özbay, 2002). Toplumların tarihi, gelenekleri ve değerleri dilde yaşar. Atasözü ve deyimler gibi söz varlığı unsurları toplumun önemli gördüğü değerleri ve ilkeleri yansıtır. Öykü, roman ve şiir gibi edebi metinler bireysel ve sosyal ilişkileri, ahlaki ikilemleri ve değer çatışmalarını konu alarak değerler eğitime kaynaklık eder. Bu yönüyle Türkçe dersinin etnopedagojik bir yönü de olduğu söylenebilir. Zira ders kitaplarında yer alan metinler, çoğu zaman bir dildeki nitelikli sözlü ve yazılı kültür ürünlerinin seçkisi olarak hazırlanır. İşbu kültür ürünleri ise tabiatı ile ortaya çıktığı toplumun insan yetiştirme pratiklerini yansıtır. Örneğin atasözleri, deyimler, ninniler, türküler gibi sözlü kültür ürünleri ile diğer yazılı edebi ürünler toplumun kültürünü, yetiştirmek istediği insan tipini, kazandırmak istediği değerleri ana dilinin

olanakları ile görünür kılar. Çelikpazu ve Aktaş'a (2011) göre ders kitaplarındaki metinler, çocuklara çeşitli sosyal rol örnekleri sağlamakta, barındırdığı milli ve evrensel değerlerin aktarımı yoluyla onların iyiyle kötüyü ayırmalarına, doğru davranabilmelerine katkı sağlamaktadır. Türkçe derslerinde metin çözümlenme ve yorumlama faaliyetleri değerlerin kavranması ve içselleştirilmesine yardımcı olur.

Türkçe dersinin değerler açısından taşıdığı işlev, bu dersin öğretim programlarında da karşılık bulmaktadır. İlk olarak 2017 yılında yayımlanan Türkçe Dersi Öğretim Programı'nda değerler müstakil bir başlık olarak yer bulmuş, kök değerler kavramı da ilk kez bu programda gündeme gelmiştir. Bu programı takip eden 2018 ve 2019 programlarında da değerler benzer şekilde karşılık bulmuştur. Hâlihazırda yürürlükte olan Türkçe Dersi Öğretim Programı'nda (2019) kök değerler; adalet, dostluk, dürüstlük, öz denetim, sabır, saygı, sorumluluk, vatanseverlik ve yardımseverlik olarak sınıflandırılmıştır. Ayrıca bu programda değerler, öğretim programının bakış açısını oluşturan ilkelerin toplamı olarak nitelendirilmiş ve temel değerleri benimsemiş bireyler yetiştirmek hedeflenmiştir. Öte yandan Türkçe dersinin özel bir alanı olarak görülebilecek Türkçe ve Türk Kültürü dersi için hazırlanan öğretim programında da bu durum geçerlidir. Türkçe ve Türk Kültürü Dersi Öğretim Programı'nın (2018, s.2) özel amaçları arasında öğrencilerin "millî, manevî, ahlaki, tarihî, kültürel, sosyal değerlerimizi tanıyıp severek benimsemelerinin sağlanması, millî duygu ve düşüncelerinin güçlendirilmesi" hedefinden söz edilerek değerler eğitime vurgu yapılmıştır.

Demir ve Özdemir'e (2013) göre değer eğitiminde Türkçe ders kitaplarının ayrı bir yeri vardır. Türkçe eğitiminin temel malzemesi olan metinler, ana dili eğitimine kaynaklık etme işlevinin yanında değerlerin kazandırılmasında da önem taşır. Bu nedenle Türkçe ders kitaplarının değer aktarımı bakımından zengin bir içeriğe sahip olması beklenir. Bu durum, özellikle yurt dışında, kendi toplumunun etnopedagojik ekolojisinden uzakta yaşayan soydaşlarımız için daha da önemlidir. Zira kendi ülkesinde eğitim alma olanağı bulunmayan vatandaşlarımız için mensup olduğu topluma ait değerleri tanımanın ve içselleştirmenin güç olduğu söylenebilir. Yurt dışında yaşayan Türk vatandaşlarının ana dili duyarlılığı, milli bilinç ve farkındalık geliştirmeleri ve yaşadıkları toplumların uyumlu birer üyesi olabilmeleri gibi çeşitli amaçlarla Türkçe ve Türk Kültürü dersi verilmekte ve bu dersin yürütülmesinde MEB tarafından hazırlanarak ilgili ülkelere gönderilen ders kitapları kullanılmaktadır. Bu doğrultuda Türkçe ve Türk Kültürü dersinin temel aracı olarak kullanılan ders kitaplarının değer aktarımı bakımından ne gibi niteliklere haiz olduğu önem taşımaktadır. Araştırmanın yapılma gerekçesini oluşturan bu durum, sonuçları açısından yurt dışında yaşayan Türk çocuklarının milli ve evrensel değerleri özümseyerek kendi kişiliklerini inşa etmelerine aracılık edecek ders kitaplarının amaçlanan doğrultuda geliştirilmesine katkı sağlayabilir.

Alanyazındaki değerler eğitimi konulu araştırmalara bakıldığında araştırmacıların önemli ölçüde edebi eserlerdeki değerlere odaklandıkları görülmektedir (Örn. Alagöz, 2012; Güven, 2014; Gümüş, 2017; Karagöz, 2017; Kumbasar, 2011; Senek, 2018; Şen, 2016). Bununla birlikte konuyla ilgili araştırmaların bir başka eğilimi de ders kitaplarında yer alan değerlerin tespiti yönündedir. Bu çalışmalarda matematik (Karaca & Uzunkol, 2019;), fen bilgisi (Özdemir, 2023; Yılmaz & Kıran, 2023), sosyal bilgiler (Köksal vd., 2022;), tarih (Muç & Pamuk, 2020), felsefe (Durakoğlu & Zabun, 2022), görsel sanatlar (Genç, 2018) ve Türkçe ders kitaplarının (Aydın, 2021; Çelikpazu ve Aktaş, 2011; Çırak vd., 2014; Çiçek & Asar, 2022; Deniz ve Karagöl, 2018; Gülmez, 2019; Kemiksiz, 2021; Pilav vd. 2015; Pilav ve Erdoğan, 2016; Şen, 2008; Türkben, 2019; Yılar, 2016) değerler bakımından görünümü ele alınmıştır. Öte yandan yurtdışındaki vatandaşlarımıza yönelik olarak hazırlanan Türkçe ve Türk Kültürü ders kitaplarını değerler açısından ele alan yalnızca bir araştırma tespit edilmiştir. Batur ve Şaşmaz (2020) tarafından

yapılan bu araştırmada yurt içi ve yurtdışında okutulan 5. sınıf ders kitaplarını içerdiği değerler bakımından karşılaştırılmıştır. Bu araştırmada incelenen kitabın hâlihazırda yurtdışında okutulan güncel Türkçe ve Türk Kültürü kitabı olmaması ve sadece 5. sınıf düzeyine odaklanması güncel ve kapsamlı bir araştırma yapılmasını gerekli kılmıştır. Literatürdeki bu boşluk, araştırmanın özgün değerini ve yapıma gerekçesini oluşturmaktadır.

1.1. Araştırmanın Amacı

Araştırmanın amacı, yurt dışındaki Türk çocuklarının ana dili gelişimlerini desteklemek ve onlara kültürel farkındalık kazandırmak için MEB tarafından hazırlanan Türkçe ve Türk Kültürü ders kitaplarındaki metinlerin, Türkçe Dersi Öğretim Programı'nda (2019) yer alan kök değerler bakımından görünümünü ortaya koymaktır. Bu çerçevede aşağıdaki sorulara yanıt aranmıştır:

1. Türkçe ve Türk Kültürü Dersi 5. seviye kitabında yer alan metinler kök değerler bakımından nasıl bir görünüm sergilemektedir?
2. Türkçe ve Türk Kültürü Dersi 6. seviye kitabında yer alan metinler kök değerler bakımından nasıl bir görünüm sergilemektedir?
3. Türkçe ve Türk Kültürü Dersi 7. seviye kitabında yer alan metinler kök değerler bakımından nasıl bir görünüm sergilemektedir?
4. Türkçe ve Türk Kültürü Dersi 8. seviye kitabında yer alan metinler kök değerler bakımından nasıl bir görünüm sergilemektedir?

2. Yöntem

Bu bölümde araştırmanın yaklaşımı, deseni, incelenen dokümanları, veri toplama ve analiz süreçlerine yer verilmiştir.

2.1. Araştırmanın Modeli/ Deseni

Türkçe ve Türk Kültürü ders kitaplarındaki metinlerde yer alan kök değerlerin inceleme konusu yapıldığı bu araştırma, nitel yaklaşımla hazırlanmış bir doküman incelemesidir. Nitel araştırmalarda yaygın bir biçimde kullanılan doküman incelemesi, çeşitli belgelerin sistematik bir biçimde incelenmesine olanak tanıyan bir yöntemdir. Yıldırım ve Şimşek'e (2016) göre doküman incelemesi araştırma konusuyla ilgili belgelerin anlamlı bir bütün oluşturacak şekilde sistemli bir biçimde incelenmesi ve değerlendirilmesini kapsar. Bu araştırma, Kırıl'ın (2020, s.183) aşamalandırdığı doküman incelemesi süreci işe koşularak tasarlanmıştır:

Şekil 1.

Araştırmanın tasarımı

	Dokümanı	Analiz	Raporlama
Dokümanın seçimi, dokümana ulaşma ve dokümanı sınırlama	derinlenmesine okuma	(Kategori ve Tema Oluşturma)	

Şekil 1'de görüldüğü üzere araştırma kapsamında ilk aşamada incelenecek dokümanlar belirlenmiş ve sınırlandırılmış ardından dokümanları iyice anlamak için derinlemesine okumalar gerçekleştirilmiştir. Bu sürecin ardından dokümanlar kök değerler çerçevesinde analiz edilerek raporlanmıştır.

2.2. İncelenen Dokümanlar

Araştırma kapsamında MEB tarafından 2019 yılında yurt dışında yaşayan Türk çocuklarına yönelik olarak hazırlanan ve aynı zamanda EBA platformu üzerinden açık erişimle ulaşılabilen Türkçe ve Türk Kültürü 5., 6., 7. ve 8. seviye ders kitaplarında yer alan dinleme ve okuma metinleri incelenmiştir. Metinlere ilişkin etkinlikler ve kitapta yer alan görseller inceleme kapsamına dâhil edilmemiştir. Tablo 1’de incelenen dokümanların seviye, yayınevi ve sayfa sayısı bilgileri sunulmuştur.

Tablo 1.

İncelenen Dokümanlar

Seviye	Yayınevi	Sayfa Sayısı
5	Milli Eğitim Bakanlığı Yayınları	150
6	Milli Eğitim Bakanlığı Yayınları	169
7	Milli Eğitim Bakanlığı Yayınları	170
8	Milli Eğitim Bakanlığı Yayınları	237

2.3. Verilerin Toplanması ve Çözümlemesi

Araştırmanın verileri, Türkçe ve Türk Kültürü 5. 6. 7. ve 8. sınıf seviyesi ders kitaplarındaki metinlerden doküman incelemesi tekniğiyle toplanmış ve sistematik kodlama (tümevarımsal analiz) ile çözümlenmiştir. Yıldırım ve Şimşek’e (2016) göre bu analiz yönteminde veriler önceden belirlenen temalara göre incelenir ve yorumlanır. Böylece sistematik bir analiz süreci işe koşulur. Buradan hareketle araştırmada veri analizi yapılırken inceleme ölçütü olarak MEB Türkçe Dersi Öğretim Programı’nda (2019, s.3) yer alan kök değerler sınıflandırması kullanılmıştır. MEB’in hazırladığı sınıflandırmanın bu araştırmada temel alınmasının başlıca nedeni, bu çalışmadan elde edilen sonuçların öncelikle eğitim ortamlarına katkı sağlayabilecek özelliklere sahip olmasıdır. Metinler yoluyla dil becerilerinin geliştirilmesinin ve karakter eğitiminin hedeflendiği Türkçe dersinde metin seçimine ilişkin önerilerde bulunmanın başlıca yolu öğretim programıyla doğrudan ilişkili bir değerlendirme yapmaktan geçmektedir. Bu nedenle araştırmada literatürdeki diğer değer sınıflandırmaları kullanılmamış (Rokeach, 1973; Schwartz, 1992; Ülken, 2016), MEB tarafından hazırlanan Türkçe Dersi Öğretim Programı’ndaki (2019) sınıflandırma esas alınmıştır. Bu sınıflamada yer alan kök değerler “adalet, dostluk, dürüstlük, öz denetim, sabır, saygı, sevgi, sorumluluk, vatanseverlik ve yardımseverlik” olarak sıralanmaktadır.

Araştırmanın veri analizi sürecinde öncelikle veri kaynağı olarak belirlenen kitaplardaki metinler tüm araştırmacılar tarafından derinlemesine okunmuş ve bu metinlerin içerisindeki kök değerlerle ilişkili olduğu düşünülen içerikler tespit edilmiştir. Sonraki adımda araştırmacılar analizlerini birbirleriyle paylaşarak ve tartışarak ortak bir bulgu seti oluşturmuştur. Bu süreçte araştırmacılar tarafından oluşturulan “İnceleme Formu” kullanılmıştır. İncelenen kitaplardan elde edilen veriler bu forma işlenirken aynı zamanda kök değerleri iyi derecede yansıttığı düşünülen metin parçaları bulguları örneklendirmek amacıyla seçilmiştir.

Tablo 2.

İnceleme Formu'ndan bir kesit

İncelenen Seviye:			
No	Metin Adı	Kod ve Alt Kod	Sayfa Numarası
1			

Analiz sürecinin son aşamasında araştırmannın inandırıcılığını desteklemeye yönelik olarak nitel araştırma konusunda deneyimli ve Türkçe eğitimi alanında çalışan bir alan uzmanından yapılan analizi gözden geçirmesi istenmiştir. Araştırmacıların ortak görüşü ve uzman görüşü Miles-Huberman'ın (2015) kodlayıcılar arası görüş birliği formülüyle hesaplanmış ve yapılan analizlerin güvenilir olduğu sonucuna varılmıştır (%88.4). Ayrıca araştırmannın bulguları sunulurken kök değerleri yansıtan metinlerden örnek bölümlere doğrudan alıntılar yapılarak yer verilmesi de analiz sonuçlarının inandırıcılığına yönelik olarak yapılan başka bir çalışmadır.

2.4. Etik

Bu araştırma, 2209-A Üniversite Öğrencileri Araştırma Projeleri Destekleme Programı 2023 yılı 1. dönem kapsamında desteklenen " Türkçe ve Türk Kültürü Ders Kitaplarındaki Metinlerin Kök Değerler Açısından İncelemesi" başlıklı 1919B012307659 numaralı projeden üretilmiştir. Ayrıca araştırma doküman incelemesine dayalı olarak tasarlandığından etik kurul onayı alınmamıştır. Bununla birlikte araştırmannın tüm aşamalarında Yükseköğretim Kurumları Bilimsel Çalışma ve Yayın Etiği Yönergesi'nde belirtilen etik kurallara riayet edilmiştir.

3. Bulgular

Araştırmannın bu bölümünde Türkçe ve Türk Kültürü 5, 6, 7 ve 8. seviye ders kitaplarında yer alan metinlerde tespit edilen kök değerlere ilişkin bulgulara yer verilmiştir.

Tablo 3.

İncelenen Kitaplardaki Kök Değerlerin Metinlere Göre Analizi

Sınıf Seviyesi	İncelenen Metin Sayısı (f)	Değer Tespit Edilen Metin Sayısı (f)	Değer Tespit Edilmeyen Metin Sayısı (f)
5. Seviye	41	25	16
6. Seviye	62	23	39
7. Seviye	71	40	31
8. Seviye	53	26	27
Toplam	227	114	113

Tablo 3'te görüldüğü üzere, araştırma kapsamında incelenen kitaplarda toplam 227 metin incelenmiş ve

bu metinlerin 114'ünde kök değeri tespit edilmişken 113'ünde ise herhangi bir kök değere rastlanmamıştır. Ayrıca metin çeşitliliği bakımından en fazla kök değeri taşıyan kitabın 7. seviye ders kitabı (f=40), en azının ise 6. seviye ders kitabı (f=23) olduğu ortaya konulmuştur.

Aşağıda araştırma kapsamında incelenen kitaplardaki kök değerlere ilişkin bulgular verilmiştir:

Tablo 4.
İncelenen Kitaplarda Yer Alan Kök Değerler

Kök Değer	Sınıf Seviyesi				Toplam (f)
	5. Seviye	6. Seviye	7. Seviye	8. Seviye	
Adalet	2	2	2	6	12
Dostluk	3	3	5	3	14
Dürüstlük	2	-	2	-	4
Öz Denetim	1	1	3	-	5
Sabır	1	-	1	-	2
Saygı	4	5	8	6	23
Sevgi	11	18	17	3	49
Sorumluluk	7	6	7	5	25
Vatanseverlik	8	17	4	10	39
Yardımsızlık	6	8	16	5	37
Toplam	45	60	64	38	210

Tablo 4'te Türkçe ve Türk Kültürü 5.-8. seviye ders kitaplarında toplam 210 kök değeri tespit edildiği görülmektedir. Tespit edilen bu kök değerleri, nicelik olarak sevgi (f=49), vatanseverlik (f=39), yardımsızlık (f=37), sorumluluk (f=25), saygı (f=23), dostluk (f=14), adalet (f=12), öz denetim (f=5), dürüstlük (f=4) ve sabır (f=2) şeklinde sıralanmaktadır. Görüldüğü üzere incelenen kitaplarda en fazla tespit edilen kök değeri sevgi, en az tespit edilen kök değeri ise sabırdır. Öte yandan kök değerleri seviyeler açısından sıralandığında en fazla değeri 7. seviye ders kitabında (f=64), en az değeri ise 8. seviye ders kitabında (f=38) olduğu tespit edilmiştir. Ayrıca 5. ve 7. seviye ders kitaplarında tüm kök değerlerine ilişkin içeriklere rastlanırken, 6. seviye ders kitabında dürüstlük değerine, 8. seviye ders kitabında ise dürüstlük değerinin yanında öz denetim ve sabır değerlerine yer verilmediği görülmektedir.

Aşağıda Türkçe ve Türk Kültürü ders kitaplarında tespit edilen değerlere ilişkin bulgular metin örnekleriyle sunulmuştur.

3.1. Adalet

İncelenen kitaplarda adalet değerine ilişkin 5, 6 ve 7. seviye kitaplarında 2, 8. seviye kitabında ise 6 içeriğe rastlanmıştır. Aşağıdaki metin kesiti, bu değere ilişkin örnektir.

“Osmanlı mahkemelerinde güçlü ve zengin kimseler kayırılmaz, hiç kimseye inançlarından dolayı ayırım yapılmazdı. Osman Bey'den itibaren gelen bu güçlü adalet anlayışı, Osmanlı halkının yüzyıllar boyunca mutlu ve huzurlu yaşamasını sağlamış ve dünyaya örnek olmuştur.” (8. Seviye, s. 160).

3.2. Dostluk

İncelenen kitaplarda dostluk değerine ilişkin 5 ve 6. seviye kitaplarında 3, 7. seviye kitabında 5, 8. seviye kitabında ise 3 içeriğe rastlanmıştır. Aşağıdaki metin kesiti, bu değere ilişkin örnektir.

“Üzüntümüzü ve sevincimizi paylaşacak yakınlar ararız. Gözlerine bakacak, sesini duyacak bir dost ararız.” (6. Seviye, s. 26).

3.3. Dürüstlük

İncelenen kitaplarda dürüstlük değerine ilişkin 5 ve 7. seviye kitaplarında 2 metin örneğine rastlanmıştır. 6. ve 7. seviye kitaplarında ise bu değerle ilgili herhangi bir içerik tespit edilmemiştir. Aşağıdaki metin kesiti, bu değere ilişkin örnektir.

“İş hayatında Türkler, çok şerefli insanlardır. Türkler, diğerlerinden daha uygun fiyata satış yaparlar. Çoğu kez, bir şeyler yemek için Türk lokantasına giderim. Hesabı büyük bir altınla ödediğim para üstünü her zaman eksiksiz aldım.” (5. seviye, s.108).

3.4. Öz Denetim

İncelenen kitaplarda öz denetim değerine ilişkin 5 ve 6. seviye kitaplarında 1, ve 7. seviye kitabında 3 içeriğe rastlanmıştır. 8. seviye kitabında ise bu değere dair herhangi bir içerik tespit edilmemiştir. Aşağıdaki metin kesiti, öz denetim değerine örnek olarak verilmiştir.

“İlim ilim bilmektir / İlim kendin bilmektir / Sen kendini bilmezsin / Ya nice okumaktır.” (7. seviye, s.74).

3.5. Sabır

İncelenen kitaplarda sabır değerine ilişkin 5. ve 7. seviye kitaplarında olmak üzere 1'er metin örneğine rastlanmıştır. 6. ve 8. seviye kitaplarında bu değere ilişkin herhangi bir içerik tespit edilmemiştir. Aşağıdaki metin kesiti, sabır değerine örnek olarak verilmiştir.

“Oruç ayrıca açlık ve susuzluğun verdiği sıkıntıya dayanma yönüyle de bir sabır eğitimidir. İnsanın hayatta başarılı olabilmesi için iradesine hâkim olması ve güçlükler karşısında dayanabilmesi yani sabredebilmesi gerekir.” (7. seviye, s.74).

3.6. Saygı

İncelenen kitaplarda saygı değerine ilişkin 5. seviye kitabında 4, 6. seviye kitabında 5, 7. seviye kitabında 8 ve 8. seviye kitabında 6 içeriğe rastlanmıştır. Aşağıdaki metin kesiti, bu değere ilişkin örnektir.

“Rastlantılar kişiyi başkalarından daha az veya daha çok insan yapmaz. Kimse nerede doğacağını, kimden doğacağını seçemez. Fakat herkes iyi nitelikler ve alışkanlıklar kazanabilir.. İnançlar ve fikirler onları savunanlar için önemlidir. Her görüşe saygı göstermeli hakaret ve şiddet olmadığı sürece.” (5. seviye, s.33).

3.7. Sevgi

İncelenen kitaplarda sevgi değerine ilişkin 5. seviye kitabında 11, 6. seviye kitabında 18, 7. seviye kitabında 17 ve 8. seviye kitabında 3 içeriğe rastlanmıştır. Aşağıdaki metin kesiti, bu değere ilişkin örnektir.

“Gelin tanış olalım / İşi kolay kılalım / Sevelim sevilelim / Dünya kimseye kalmaz” (6. Seviye, s. 33).

3.8. Sorumluluk

İncelenen kitaplarda sorumluluk değerine ilişkin 5. seviye kitabında 7, 6. seviye kitabında 6, 7. seviye kitabında 7 ve 8. seviye kitabında 5 içeriğe rastlanmıştır. Aşağıdaki metin kesiti, sorumluluk değerine ilişkin bir örnektir.

“Bir arkadaşı, “Akif, neden paltoyu giymiyorsun?” diye soruyor. “Palto kısa, ısıtacak bir palto değil.” cevabını alıyor. Ankara soğuşunun ve kar yağışının altında arkadaşı tekrar soruyor: “Peki neden elinde taşıyorsun?”

Akif’in cevabı bize ders olacak nitelikte: “Koskoca İstiklal Marşı’nın şairi paltosuz geziyor demesinler diye.” (5. seviye, s.75).

3.9. Vatanseverlik

İncelenen kitaplarda vatanseverlik değerine ilişkin 5. seviye kitabında 8, 6. seviye kitabında 17, 7. seviye kitabında 4 ve 8. seviye kitabında 10 içeriğe rastlanmıştır. Aşağıdaki metin kesiti, bu değere örnek olarak verilmiştir.

“Tarihe yön veren Türklerden bahsedip de Mustafa Kemal Atatürk’ten söz etmemek olur mu? Atatürk, milletimiz için olduğu kadar dünya tarihi açısından da son derece önemli bir devlet adamıdır. Atatürk, savaşta yenilgiye uğrattığı devletlerin bile saygısını kazanmış, adından övgü dolu sözlerle bahsettirmiş bir liderdir. 57 yıllık ömrüne, ayağa kaldırdığı bir milletin geleceğini sığdıran, dünya tarihinin seyrini değiştiren benzersiz bir liderdir.” (8. Seviye, s.164).

3.10. Yardımseverlik

İncelenen kitaplarda yardımseverlik değerine ilişkin 5. seviye kitabında 6, 6. seviye kitabında 8, 7. seviye kitabında 16 ve 8. seviye kitabında 5 içeriğe rastlanmıştır. Aşağıdaki metin kesiti, bu değere örnek olarak verilmiştir.

“Fatih Sultan Mehmet diğer dükkâna gitti. Buradan da bir teneke yağ aldı. Sonra başka bir ürün satın almak istedi. Ancak bu dükkân sahibi “Yolun başındaki dükkân daha satış yapmadı. Bu malı da oradan al lütfen.” dedi. Fatih, koca çarşıyı baştan sona kadar dolaştı... Tüm esnafların aynı şekilde davrandığını gördü. Bundan dolayı çok mutlu oldu. “Bizi biz yapan yardımlaşmadır, dayanışmadır.” diyerek sarayına döndü.” (7. seviye, s.113).

4. Sonuç, Tartışma ve Öneriler

Türkçe ve Türk Kültürü 5, 6, 7 ve 8. seviye ders kitaplarındaki metinlerde yer alan kök değerleri tespit etmeyi amaçlayan bu çalışmada, dinleme ve okuma metni türlerinde olmak üzere toplam 227 metin incelenmiş ve bunların 114’ünün kök değerlere ilişkin içeriğe sahip olduğu, 113’ünün ise olmadığı bulgulanmıştır. Ayrıca kitapların içerisinde 5. seviye düzeyinde 45, 6. seviye düzeyinde 60, 7. seviye düzeyinde 64 ve 8. seviye düzeyinde 38 olmak üzere toplam 210 kök değere yer verildiği belirlenmiştir. Kitaplarda yer alan metinlerde en çok vurgulanan kök değerinin sevgi olduğu görülmüştür. Bu değeri, sırasıyla vatanseverlik ve yardımseverlik değerleri takip etmiştir. Sabır, dürüstlük ve öz denetim ise metinlerde en az işlenen değerler olarak dikkat çekmiştir. Öte yandan 5. ve 7. seviye ders kitaplarında tüm kök değerlere ilişkin içeriklere rastlanırken, 6. seviye ders kitabında dürüstlük değerine, 8. seviye ders kitabında ise dürüstlük değerinin yanında öz denetim ve sabır değerlerine yer verilmediği ortaya konulmuştur.

İlk olarak Türkçe ve Türk Kültürü dersi 5-8. seviye kitaplarında Türkçe Dersi Öğretim Programı'nda (2019) geçen 10 kök değerinin kitaplarında tamamında yer almadığı sonucuna ulaşılmıştır. 6. seviye ders kitabında 1, 8. seviye ders kitabında 3 kök değeri yansıtan herhangi bir metin içeriğine rastlanmamıştır. Bu sonuç, kitaplar hazırlanırken kök değerlerin yansıtılma durumunun yeterince göz önüne alınmadığını göstermektedir. Öte yandan Türkçe ve Türk Kültürü Dersi 5. seviye kitabında 45, 6. seviye kitabında 60, 7. seviye kitabında 64 ve 8. seviye kitabında 38 kök değer tespit edilmiştir. Buna göre en fazla kök değerin 7. seviyede, en az kök değerin ise 8. seviyede olduğu görülmüştür. Bu sonuç Kemiksiz'in (2021) sınıf seviyesi arttıkça metinlerdeki kök değer oranının arttığını ortaya koyan araştırmasıyla örtüşmemektedir. Zira bu araştırmadan elde edilen sonuçlar, metinlerdeki değer dağılımlarının sınıf seviyelerine göre planlı ve sistemli bir şekilde hazırlanmadığına işaret etmektedir.

Araştırmada ulaşılan bir başka sonuç da kök değerlerin türsel dağılımının dengeli olmamasıdır. İncelenen Türkçe ve Türk Kültürü Dersi kitaplarında sevgi, vatanseverlik ve yardımseverlik değerleri ön plana çıkarılırken sabır, dürüstlük ve öz denetim değerleri yok denecek kadar az sayıda işlenmiştir. Dolayısıyla Türkçe Dersi Öğretim Programı'nda (2019) yer alan bazı kök değerlerin ders kitaplarında üzerinde fazlaca durulduğu, bazılarının ise pek de ön plana alınmadığı anlaşılmaktadır. Bu sonuç, ihmâl edilen değerlerin öğrencilere aktarımıyla ilgili hedeflerin gerçekleştirilmesini sekteye uğratma riskini de beraberinde getirmektedir. Ders kitaplarının ana dili eğitiminin en temel aracı olduğu göz önüne alınırsa, bazı kök değerlerin metinlerde yeterince vurgulanmaması değerler eğitimi bakımından olumsuz bir durum oluşturmaktadır. Üstelik kendi milletinin örf, adet ve kültürü içerisinde yaşama ve öğrenim görme olanağı olmayan öğrenciler için ders kitaplarındaki bu problemin değer eğitimi bakımından daha da önemli bir sorun olarak yansıtacağı iddia edilebilir.

Türkçe ve Türk Kültürü ders kitaplarında en çok sevgi değeri ön plana çıkarılmıştır. Bunu vatanseverlik ve yardımseverlik değerleri izlemiştir. Alanyazında bu sonucu destekleyen çalışmalara rastlanmaktadır. Örneğin Batur ve Şaşmaz (2020) önceki dönemlerde okutulan Türkçe ve Türk Kültürü dersi 5. seviye kitabını incelediği araştırmasında en sık rastlanan kök değerinin yardımseverlik olduğunu bulmuştur. Şakiroğlu (2020), 6. sınıf Türkçe ders kitaplarında en sık işlenen değerlerin vatanseverlik, sevgi ve yardımseverlik olduğunu ortaya koymuştur. Çiçek ve Asar (2022), yapılandırmacı yaklaşım sonrasında hazırlanan ve uygulanan ortaokul Türkçe ders kitaplarında en çok vurgulanan kök değerlerin sevgi ve vatanseverlik olduğunu saptamıştır. Canbulat vd. (2022), ortaokul 5-8. sınıf Türkçe ders kitaplarını ele aldığı araştırmasında metinlerde en çok sevgi ve vatanseverlik değerlerinin, Kemiksiz (2021) ise "Erdemler" teması özelinde kitaplarda en fazla yardımseverlik ve sevgi değerlerinin yer aldığını ortaya koymuştur. Eken ve Öksüz'ün (2019) yardımseverlik ve vatanseverlik değerlerinin yoğun olarak kitaplarda yer aldığı yönündeki tespiti de araştırmanın sonuçlarını destekleyecek niteliktedir.

Öte yandan yapılan incelemede sabır, dürüstlük ve öz denetim değerlerinin üzerinde pek durulmadığı bulgulanmıştır. Bu sonuç da alanyazındaki çeşitli araştırmaların sonuçlarıyla büyük ölçüde benzerlik göstermektedir. Batur ve Şaşmaz (2020) Türk Kültürü dersi 5. sınıf kitabında en az rastlanan kök değerlerin öz denetim ve sabır olduğunu ortaya koymuştur. Türkiye'deki öğrenciler için hazırlanan kitaplarda da benzer bulgulara rastlanmaktadır. Örneğin Mutlu ve Dinç (2019) 6. sınıf Türkçe ders kitaplarında öz denetim değerinin, Eken ve Öksüz (2019) ise Türkçe ders kitaplarındaki öyküleyici metinlerde dürüstlük değerinin çokça görülmediğini ortaya koymuştur. Benzer şekilde Kemiksiz (2021) ile Şakiroğlu'nun (2020) araştırmaları da kitaplarda en az görülen değerlerden birinin dürüstlük olduğunu göstermektedir.

Sonuç olarak Türkçe ve Türk kültürü 5-8. seviye ders kitaplarındaki okuma ve dinleme metinlerinin kök değerlere ilişkin sistematik ve dengeli bir yapısı olmadığı söylenebilir. Elbette ders kitaplarında yer alacak metinleri seçmek dil eğitiminin pek çok yönünü düşünmeyi gerektiren karmaşık bir iştir. Yine de

öğrencilerin kök değerleri özümsemeleri ve içselleştirmeleri açısından ders kitaplarının niteliği göz ardı edilmemelidir. Bu çerçevede yurt dışında yaşayan Türk vatandaşlarına yönelik olarak hazırlanan Türkçe ve Türk Kültürü ders kitaplarındaki metinlerde kök değerlerin tamamının yer alması, metinlerdeki değer dağılımının hem sınıf seviyesi hem de değer çeşitliliği bakımından dengeli bir biçimde hazırlanması ve ders kitaplarına metin seçerken kök değerlerin aktarımı bakımından zengin metinlere yer verilmesi önerilebilir.

Extended Summary

Introduction

It can be said that mother tongue education courses have a special importance in terms of values education within education and training activities. As a mother tongue education course, Turkish lesson not only aims to develop basic language skills, but also affects the whole society by addressing many aspects of social life. The importance of Turkish lessons in individuals' recognition and internalization of national, spiritual and universal values cannot be denied. The history, traditions and values of societies live in language. Vocabulary elements such as proverbs and idioms reflect the values and principles that society considers important. Literary texts such as stories, novels and poems serve as a source for values education by focusing on individual and social relationships, moral dilemmas and value conflicts. The function of the Turkish course in terms of values is also reflected in the curricula of this course. In the Turkish Lesson Teaching Program, which was first published in 2017, values were included as a separate title and the concept of root values was brought to the agenda for the first time in this program. In the 2018 and 2019 programs that followed this program, values were similarly reflected. In the current Turkish Curriculum (2019), root values are classified as justice, friendship, honesty, self-control, patience, respect, responsibility, patriotism and benevolence. In addition, in this program, values are described as the sum of the principles that form the perspective of the curriculum and it is aimed to raise individuals who have adopted core values. On the other hand, this is also the case in the curriculum prepared for the Turkish and Turkish Culture course, which can be seen as a special area of the Turkish course. Among the specific objectives of the Turkish and Turkish Culture Course Curriculum (2018, p.2), emphasis is placed on values education by mentioning the goal of "enabling students to recognize and adopt our national, spiritual, moral, moral, historical, cultural and social values, and strengthening their national feelings and thoughts".

Texts, which are the basic material of Turkish education, are important in imparting values as well as serving as a source for mother tongue education. Therefore, Turkish textbooks are expected to have a rich content in terms of transferring values. This is even more important for our compatriots living abroad. Because it can be said that it is difficult for our citizens who do not have the opportunity to receive education in their own countries to recognize and internalize the values of the society they belong to. Turkish and Turkish Culture course is given for various purposes such as developing sensitivity to the mother tongue, national consciousness and awareness of Turkish citizens living abroad and becoming harmonious members of the societies they live in, and textbooks prepared by the Ministry of National Education and sent to the relevant countries are used in the implementation of this course. In this context, it is important what kind of qualities the textbooks used as the basic tools of the Turkish and Turkish Culture course have in terms of transferring values. This situation, which constitutes the reason for conducting the research, can contribute to the development of textbooks in line with the intended purpose, which will mediate Turkish children living abroad to internalize national and universal values and build their own personalities.

The aim of the study is to reveal the appearance of the texts in the Turkish and Turkish Culture textbooks prepared by MoNE in order to support the mother tongue development of Turkish children abroad and to provide them with cultural awareness in terms of the root values in the Turkish Language Teaching Program (2019). In this framework, the following questions were sought to be answered:

1. How do the texts in the Turkish and Turkish Culture Course 5th Grade book display an appearance in terms of root values?
2. How do the texts in the Turkish and Turkish Culture Course 6th Grade book display an appearance in terms of root values?
3. How do the texts in the Turkish and Turkish Culture Course 7th Grade book display an appearance in terms of root values?
4. How do the texts in the Turkish and Turkish Culture Course 8th Grade book display an appearance in terms of root values?

Method

This research, in which the root values in the texts of Turkish and Turkish Culture textbooks are analyzed, is a document analysis prepared with a qualitative approach. Document analysis, which is widely used in qualitative research, is a method that allows the systematic examination of various documents. Within the scope of the research, the listening and reading texts in the Turkish and Turkish Culture 5th, 6th, 7th and 8th level textbooks prepared by MoNE for Turkish children living abroad in 2019 were analyzed. Activities related to the texts and the visuals in the book were not included in the scope of the analysis. The data of the study were collected from the texts in the Turkish and Turkish Culture 5th, 6th, 7th and 8th grade level textbooks by document analysis technique and analyzed by systematic coding (inductive analysis). While analyzing the data in the study, the root values classification in the MoNE Turkish Language Teaching Program (2019, p.3) was used as an analysis criterion. The root values in this classification are listed as “justice, friendship, honesty, self-control, patience, respect, love, responsibility, patriotism and benevolence”. In the last stage of the analysis process, a field expert experienced in qualitative research and working in the field of Turkish education was asked to review the analysis in order to support the credibility of the research. The common opinion of the researchers and the expert opinion were calculated by Miles-Huberman’s (2015) inter-coder consensus formula and it was concluded that the analysis was reliable (88.4%).

Discussion, Conclusion and Recommendations

In this study, which aims to determine the root values in the texts of Turkish and Turkish Culture 5th, 6th, 7th and 8th grade level textbooks, a total of 227 texts in listening and reading text types were analyzed and it was found that 114 of them had content related to root values and 113 did not. In addition, it was determined that a total of 210 root values, 45 at the 5th grade level, 60 at the 6th grade level, 64 at the 7th grade level and 38 at the 8th grade level, were included in the books. It was observed that the most

emphasized root value in the texts in the books was love. This value was followed by patriotism and helpfulness, respectively. Patience, honesty and self-control were the least emphasized values in the texts. On the other hand, while the 5th and 7th level textbooks included content on all root values, the 6th level textbook did not include the value of honesty, and the 8th level textbook did not include the values of self-control and patience in addition to the value of honesty.

Kaynakça / References

- Alagöz, F. C. (2012). *Cahit Uçuk'un masal kitaplarında temel değerlerin Türkçe eğitimine katkısı*. (Tez No. 327780). [Yüksek lisans tezi, Uşak Üniversitesi, Uşak]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- Aydın, E. (2021). Yedi iklim Türkçe öğretim seti ders kitaplarının kök değerler açısından incelenmesi. *Kuram ve Uygulamada Sosyal Bilimler Dergisi*, 5(2), 185-195. <https://doi.org/10.48066/10.48066/kusob.1006260>
- Batur, Z. ve Şaşmaz, E. (2020). Türkiye ve yurt dışında okutulan Türkçe ders kitaplarının değerler bakımından karşılaştırılması. *Sosyal, Beşeri ve İdari Bilimler Dergisi*, 3(8), 566-582.
- Canbulat, M., Asma, B. & Koparan, B. (2022). Türkçe ders kitaplarının metin ve metin önü-sonu sorularındaki düşünme türleri ve kök değerler. *Turkish Studies - Education*, 17(2), 215-232. <https://dx.doi.org/10.7827/TurkishStudies.57962>
- Collins, H. (1991). *Collins English Dictionary* (Third edition). Glasgow.
- Çelikipazu, E. ve Aktaş, E. (2011). MEB 6. 7 ve 8. sınıf Türkçe ders kitaplarında yer alan metinlerin değer iletimi açısından incelenmesi. *Turkish Studies - International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic Volume*, 6(2), 413-424
- Çınar, İ. (2018). Atabek yurdu etnopedagojisi: Ahıska örneği. *Turkish Studies*, 13(4), 363-386.
- Çırak, G., Şahin, D. B., Özberk, E. B. ve Eriş, H. M. (2014). 5. sınıf Türkçe ders kitabındaki metinlerin iletildiği değerler açısından incelenmesi. *Mediterranean Journal of Humanities*, IV(1), 83-95.
- Çiçek, S. & Asar, A. (2022). Yapılandırmacı yaklaşım öncesi ve sonrası: ortaokul Türkçe ders kitaplarında kök değerler. *RumeliDE Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi*, (Ö11), 312-322. [10.29000/rumelide.1146606](https://doi.org/10.29000/rumelide.1146606).
- Deniz, K. ve Karagöl, E. (2018). Değerler eğitimi açısından ortaokul Türkçe ders kitapları. *Karaelmas Journal of Educational Sciences*, 1, 244-255
- Demir, T. ve Özdemir, B. (2013). Türkçe eğitiminde Karagöz /gölge oyunları ile değer öğretimi. *Değerler Eğitimi Dergisi*, 11(25), 57-89.
- Durakoğlu, A., & Zabun, B. (2022). Felsefe Ders Kitabının Değerler Açısından İncelenmesi. *Journal of Social Humanities and Administrative Sciences*, 57(57), 1441-1445. <https://doi.org/10.29228/JOSHAS.65817>
- Eken, N. T. ve Öksüz H. İ. (2019). İlkokul (1-4) Türkçe ders kitaplarındaki hikâye edici metinlerin Türkçe dersi öğretim programındaki kök değerler bakımından incelenmesi. *Ana Dili Eğitimi Dergisi*, 7(2), 384-401.

- Genç, S. (2018). Görsel sanatlar eğitiminde kök değerler. *Journal of Turkish Studies*, 13(11), 543-560. <https://doi.org/10.7827/TurkishStudies.13430>
- Gülmez, H. G.-M. (2019). 5. sınıf Türkçe ders kitabındaki atasözlerinin değerler eğitimi açısından incelenmesi. *International Journal of Languages Education*, 7(4), 182-194. <https://doi.org/10.29228/ijlet.38819>
- Gümüş, S. (2017). *Değerler eğitimi bağlamında Aytül Akal'ın çocuk romanlarının analizi* (Tez No. 469613). [Yüksek lisans tezi, Marmara Üniversitesi, İstanbul]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- Güven, A. (2014). Türk efsanelerinin değerler eğitimi bakımından incelenmesi. *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 11(26), 225-246.
- Karaca, D., & Uzunkol, E. (2019). İlkokul matematik ders kitaplarının içerdiği değerler bakımından incelenmesi. *Uluslararası Alan Eğitimi Dergisi*, 5(2), 55-71. <https://doi.org/10.32570/ijofe.637981>
- Köksal, K., Yaylaci, Z., Yel, Ü., Erbaş, S., & Kilcan, B. (2022). Sosyal bilgiler ders kitaplarının kök değerler açısından incelenmesi. *Bayterek Uluslararası Akademik Araştırmalar Dergisi*, 5(2), 74-87. <https://doi.org/10.48174/buaad.52.1>
- Karagöz, B. (2009). *Yapılandırmacı yaklaşıma göre ilköğretim 6 ve 7.sınıf Türkçe ders kitaplarındaki değerlerin incelenmesi* (Tez No. 235315). [Yüksek lisans tezi, Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi, Muğla]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- Kemiksiz, Ö. (2021). Ortaokul türkçe ders kitaplarındaki “Erdemler” temasında yer alan metinlerde “Kök Değerler”. *Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 18(3), 1602-1627. <https://doi.org/10.33437/ksusbd.727783>.
- Kıral, B. (2020). Nitel bir veri analizi yöntemi olarak doküman analizi. *Siirt Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 8(15), 170-189.
- Kumbasar, E. (2011). *Muzaffer İzgü'nün romanlarının değerler eğitimi açısından incelenmesi* (Tez No. 300398) [Yüksek lisans tezi, Karadeniz Teknik Üniversitesi, Trabzon]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- Kuşdil, M. E. ve Kağıtçıbaşı, Ç. (2000). Türk öğretmenlerin değer yönelimleri ve Schwartz değer kuramı. *Türk Psikoloji Dergisi*, 15(45), s.59-76.
- Meriç, C.(1997). *Mağaradakiler*. İletişim Yayınları.
- Miles, M. B., & Huberman, A. M. (2019). *Nitel veri analizi* (3. Basım). (S. A. Altun, & A.Ersoy, Çev.) Pegem Akademi.
- Millî Eğitim Bakanlığı (MEB). (2017). *Türkçe dersi öğretim programı (İlkokul ve Ortaokul 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7 ve 8. Sınıflar)*. Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı.
- Millî Eğitim Bakanlığı (MEB). (2018). *Türkçe dersi öğretim programı (İlkokul ve Ortaokul 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7 ve 8. Sınıflar)*. Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı.
- Millî Eğitim Bakanlığı (MEB). (2018). *Türkçe ve Türk kültürü dersi öğretim programı (İlkokul ve Ortaokul 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7 ve 8. Sınıflar)*. Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı.
- Millî Eğitim Bakanlığı (MEB). (2019). *Türkçe dersi öğretim programı (İlkokul ve Ortaokul 1, 2, 3, 4, 5,*

- 6, 7 ve 8. Sınıflar). Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı.
- Muç, K., & Pamuk, A. (2020). Tarih ders kitaplarında değerler ve değer aktarım yaklaşımları. *Turkish History Education Journal*, 9(2), 532-548. <https://doi.org/10.17497/tuhed.793708>
- Mutlu, H. ve Dinç, S. (2019). 6. sınıf Türkçe ders kitabında yer alan temalardaki metinlerin kök değerlerle ilişkisi. *Ana Dili Eğitimi Dergisi*, 7(4), 1048-1062.
- Özbay, M. (2002). Kültür aktarımı açısından Türkçe Öğretimi. *Türk Dili*, 602, 112-120.
- Pilav, S. ve Erdoğan Ş. (2016). Ortaokul Türkçe ders kitaplarındaki bilgilendirici metinlerin değer iletimi açısından incelenmesi. *Millî Eğitim Dergisi*, 210, 351-371.
- Pilav, S. ve Demir, H. ve Demir H.A.(2015). İlköğretim 7. sınıf Türkçe ders kitaplarındaki okuma metinlerinin değer iletimi açısından incelenmesi. *Millî Eğitim Dergisi*, 44(206). 16-29
- Rokeach, M. (1973). *The nature of human values*. The Free Press
- Schwartz, S. H. (1992). Universal in the content and structure of values: Theoretical advances and empirical tests in 20 Countries. (Ed. M. Zanna). In *Advances in experimental social psychology*, (pp. 1-65). Academic Press.
- Senek, S. (2018). *Aytül Akal'ın masallarının değerler eğitimi açısından incelenmesi* (Tez No. 488715) [Yüksek lisans tezi, Akdeniz Üniversitesi, Antalya]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- Şakiroğlu, Y. (2020). 6. sınıf Türkçe ders kitabının değer aktarımı bağlamında incelenmesi. *Türkiye Eğitim Dergisi*, 5(1), 145-161.
- Şen Ü. (2008). Altıncı sınıf Türkçe ders kitaplarındaki metinlerin iletildiği değerler açısından incelenmesi, *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 1(5), 763-779.
- Şen, Ü. (2016). İki Dilli Türk Çocuklarına Türkçe Öğretimi: İlk Öğretmenler ve İlk Türkçe Dersi Öğretim Programı. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 12(3), 1023-1036
- Türen, M. (2019). *2009-2018 yılları arasında yayımlanan değerler ve bilişim teknolojileri konulu yayınların incelenmesi* (Tez No. 600255) [Yüksek Lisans tezi, Mustafa Kemal Üniversitesi-Hatay]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- Türkben, T. (2019). Türkçe ders kitaplarındaki metinlerin iletildiği değerler açısından incelenmesi. *Ana Dili Eğitimi Dergisi*, 7(3), 508-526.
- Ulusoy, K. & Dilmaç, B. (2014). *Değerler eğitimi*. Pegem Akademi.
- Ülken, H. Z. (2016). *Bilgi ve değer* (3. Baskı). Doğubatı Yayınları.
- Ülker, G., & Ünal, F. (2022). Kök değerlerin sosyal bilgiler ders kitaplarında yer alma durumlarının incelenmesi. *Turkish Studies-Educational Sciences*, 17(4), 855-871. <https://doi.org/10.7827/TurkishStudies.57971>
- Yılar, R. (2016). İletildiği değerler açısından ilkökul Türkçe ders kitaplarındaki metinler üzerinde incelemeler. *Bayburt Eğitim Fakültesi Dergisi*, 11(2), 490-506.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2016). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Seçkin Yayıncılık.
- Yılmaz, E., & Kıran, D. (2023). Ortaokul fen bilimleri ders kitaplarının değerler eğitimi bakımından incelenmesi. *Cumhuriyet International Journal of Education*. <https://doi.org/10.30703/cije.1117516>

Etik Kurul Kararları / Ethics Committee Decisions

Bu araştırma, 2209-A Üniversite Öğrencileri Araştırma Projeleri Destekleme Programı 2023 yılı 1. dönem kapsamında desteklenen " Türkçe ve Türk Kültürü Ders Kitaplarındaki Metinlerin Kök Değerler Açısından İncelemesi" başlıklı 1919B012307659 numaralı projeden üretilmiştir. Ayrıca araştırma doküman incelemesine dayalı olarak tasarlandığından etik kurul onayı alınmamıştır. Bununla birlikte araştırmanın tüm aşamalarında Yükseköğretim Kurumları Bilimsel Çalışma ve Yayın Etiği Yönergesinde belirtilen etik kurallara riayet edilmiştir.

This research was produced from the project numbered 1919B012307659 titled "Analysis of Texts in Turkish and Turkish Culture Textbooks in Terms of Root Values" supported within the scope of the 2209-A University Students Research Projects Support Program 2023, first term. In addition, since the research was designed based on document review, ethics committee approval was not obtained. However, the ethical rules specified in the Higher Education Institutions Scientific Study and Publication Ethics Directive were complied with at all stages of the research.

Çatışma Beyanı / Conflict Statement

Bu makalenin araştırması, yazarlığı ve yayınlanmasında yazarlar eşit düzeyde katkıda bulduklarını beyan etmiştir.

The authors declared equal contributions to the research, authorship, and publication of this article.

Yayın Etiği Beyanı / Publication Ethics Statement

Bu makalenin planlanmasından, uygulanmasına, verilerin toplanmasından verilerin analizine kadar olan tüm süreçte "Yükseköğretim Kurumları Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Yönergesi" kapsamında uyulması belirtilen tüm kurallara uyulmuştur. Yönergenin ikinci bölümü olan "Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiğine Aykırı Eylemler" başlığı altında belirtilen eylemlerden hiçbiri gerçekleştirilmemiştir. Bu araştırmanın yazım sürecinde bilimsel, etik ve alıntı kurallarına uyulmuş; toplanan veriler üzerinde herhangi bir tahrifat yapılmamıştır. Bu çalışma herhangi başka bir akademik yayın ortamına değerlendirme için gönderilmemiştir.

All the rules specified in the "Higher Education Institutions Scientific Research and Publication Ethics Directive" have been complied with in the whole process from the planning of this article to its implementation, from data collection to data analysis. None of the actions specified under the title of "Actions Contrary to Scientific Research and Publication Ethics", which is the second part of the directive, were not carried out. During the writing process of this research, scientific, ethical and citation rules were followed; No falsification was made on the collected data. This work has not been submitted for evaluation to any other academic publication medium.